

Çocuk ve Gelişim Dergisi (ÇG-D)
Journal of Child and Development (J-CAD)

Cilt 2 (2019) Sayı 3 45-64

Derleme Makale

Dünya Ülkelerinde ve Türkiye’de Çocuk Müzelerine Bir Bakış¹
World Countries and Children's Museum at a Glance an Turkey

Öğr. Gör. Emine ARSLAN KILIÇOĞLU, KTO Karatay Üniversitesi, Sağlık Hizmetleri Meslek
Yüksekokulu,
emine.arslan@karatay.edu.tr

Çocuk Gelişimi Programı Öğrencisi, Nur Sena ÇARKACI, KTO Karatay Üniversitesi, Sağlık Hizmetleri
Meslek
Yüksekokulu, nursenacarkacii@gmail.com

Çocuk Gelişimi Programı Öğrencisi Büşra KADIOĞLU, KTO Karatay Üniversitesi, Sağlık Hizmetleri
Meslek Yüksekokulu,
fbusrakadioglu@gmail.com

Çocuk Gelişimi Programı Öğrencisi Meryem ÇETİNGÜL, KTO Karatay Üniversitesi, Sağlık Hizmetleri
Meslek
Yüksekokulu, meryem9803@gmail.com

Öz

Müzeler tarihsel, bilimsel, sanatsal, eğitim ve zihniyeti geliştirmeye ilişkin geniş çerçevede çalışmalar sunan çoğunlukla tarih ve kültür merkezli işletildiği düşünülmektedir. Müze süreci bireyin kişisel sosyal ve fiziksel durumları nesnelere ilişkilendirmesini sağlayan kurumlar olarak bilinmektedir. İlgiler aracılığıyla gözlemleme fikir ve duyguları sunma düş gücünü kullanma, kendi yaşamıyla ilişkilendirme, bilgilenme müzenin görüşünü mesajını anlama nesnelere okuma kültürel değerleri ve yaşantıyı paylaşma, realiteyi arama, faaliyetler yapma ve çocuk müzelerini değerlendirme özelliklerini kapsadığı bilinmektedir. Yapılan araştırmalar incelendiğinde müze uygulamalarındaki öğrenmenin, okulda ki öğrenmeyi güçlendirdiği bilinmektedir. Okulda öğretmenler çoğunlukla öğrencilerin duyularıyla sezemediği hayatta hiç deneyim etmedikleri konuları anlatmakla yükümlü oldukları görülmektedir. Çocuk müzeleri; çocuklarla ilgili nesnelere olduğu, çocukların bu nesnelere dokunabildiği, inceleyebildiği ve onlarla vakit geçirebildiği tüm koleksiyonların sergisinden müzede mevcut olan çocuğun hayal gücünü üretkenliğini ve merakını harekete geçirecek onları yeni düşünceler üretmeye yönlendirecek kapsamda sergilenmesi önemsenmektedir. Müzede koleksiyonlar olabildiğince çocuğun dünyasına göre yerleştirilmeye çalışılmaktadır. Sosyal ve duygusal gelişimin anlaşılması zor bir süreç olduğu bilinmektedir. Bu süreç çocukların gelişmekte olan duygusal ve bilişsel kapasitelerini ve onların yaşantılarını kişisel ve sosyal birleşimini yansıttığı görülmektedir. Eğitimin belirli bir zamanın tasarlanmış olan öğretmenden değişik yaşantı süreci oluşturması ve öğrenmeyi insanın tüm yaşamına aktarmış olması, çocukların müzede yaparak yaşayarak öğrenmelerine ilişkin yapılan Araştırmaları doğruladığı ifade edilmektedir. Algıları bir araya getirmek ve kullanılmış sembollere dönüştürme yolu kişilere tabii olduğu görülmektedir. Farklı insanlar belirli semboller için tercihleri olduğunu belirtir ve düş gücü yeteneğinin insandan insana oldukça farklı olduğu görülebilmektedir. Hayal

edebilmek için görsel, işitsel, ve dokunsal tecrübeler gereksinim duyulduğu ifade edilebilmektedir. Bu araştırmada, Dünya ülkeleri ve Türkiye’de ki Çocuk Müzelerinde yapılan uygulamalarının ve çocuk merkezli müze anlayışının aynı zamanda atölye uygulamalarının incelenmesi amaçlanmıştır. Bu kapsamda ABD, Almanya, Hindistan, İngiltere, Kanada, Meksika, Japonya ve Türkiye ‘de ki çocuk müzelerinin çocuk merkezli müze anlayışına ve atölye uygulamalarına ilişkin bilgiler yer almaktadır. Dünya Ülkelerinde ve Türkiye’de Çocuk Müzelerine Bir Bakış adlı Çalışmamızda, geçmişte yapılan çalışmalar incelenerek derleme yönteminden yararlanılmıştır. Müze uygulamalarında her durumda odaklı bir öğrencinin ve öğretmenin olduğu açıkça bilinmektedir. Hayal edebilmek için görsel, işitsel ve dokunsal tecrübeler gereksinim duyulduğu ifade edilebilmektedir. Müzede ki yaşantı alakalar aracılığıyla gözlem yapma fikir ve duyguları anlatma, düş gücünü kullanma, hayatı ile bağdaştırma, bilgi edinme, müzenin iletisini görme ve anlama nesnelere okuma kültürel değerleri ve hayatı paylaşma, realiteyi arama, programlar oluşturma ve değerlendirmeler gibi niteliklere sahip olduğu bilinmektedir. Çocuk müzeleri çocuğun gelişim sürecinin önemli etkenlerden olanı oyun bulgu ve öğrenmeyi eğlenceli faaliyetlerle birleştiren kuruluş olduğu görülebilmektedir. Dünya Ülkelerinde ve Türkiye’de çocuk müzelerine ilişkin birçok çalışma yapıldığının sonucuna ulaşılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Müze, çocuk müzeleri, Avrupa ve Amerika çocuk müzeleri, Türkiye de ki çocuk müzeleri,

Abstract

The museums are thought to be mostly historical and culturally centered, offering studies in the broad framework of developing historical, scientific, artistic, educational and mentality. The museum process is known as the institutions that enable the individual to relate personal social and physical situations to objects. It is known that the use of the imagination to present ideas and emotions, to associate with their own life, to inform the views of the museum, to understand the message, to read the objects, to share cultural values and experience, to search for reality, to conduct activities and to evaluate children's museums. When the researches are examined, it is known that learning in museum applications strengthens the learning at school. Teachers in the school are seen to be mostly responsible for explaining the subjects that they have never experienced in life, which the students do not perceive with their senses. Children's Museums; It is important to show that there are objects related to children, children can touch, examine and spend time with them. The exhibition of all the collections that are present in the museum will be displayed in a way that will motivate the imagination and curiosity of the child's imagination. In the museum, collections are tried to be placed according to the child's world as much as possible. It is known that social and emotional development is difficult to understand. This process reflects the emotional and cognitive capacities of children and their personal and social combinations. It is stated that education has a different time from teaching to a different process and that learning has been transferred to the whole life of the people, and that the children have done research about learning by doing in the museum. It is seen that the way of bringing together perceptions and converting them to used symbols is of course natural. Different people indicate that they have preferences for certain symbols, and the ability of imagination is quite different from person to person. Visual, auditory, and tactile experiences are needed to imagine. In this study, the Children's Museum of applications made in the world countries and Turkey, and child-centered approach aimed to investigate the museum workshop applications at the same time. In this context, the US, Germany, India, England, Canada, Mexico, Japan, and Turkey is also in the museum, children's museum located in the child-centered understanding and information about the workshop application. World countries and the Children's Museum in Turkey at a Glance named in the study will be carried out. It is clear that there is a student and teacher in his practice in the museum. To be able to imagine, it is possible to say that we need auditory and ontosal experiences. The experience in

the museum is to explain the connection of vineyards and emotions, the use of the enemy, the reconciliation of life, the acquisition of information, the necessities of the museum and the environments, realization, program creation and evaluations. Children's museums can be seen as one of the most important factors in biological development, combining your game and learning with fun activities. leading to the need to conclude the state of children in the country museums in the world and Turkey.

Keywords: museums, children's museums, children's museums in Europe and America, the children's museums in Turkey

Giriş

Çocuk müzeleri; çocuklarla ilgili nesnelerin olduğu, çocukların bu nesnelere dokunabildiği, inceleyebildiği ve onlarla vakit geçirebildiği tüm koleksiyonların sergisinden müzede mevcut olan çocuğun hayal gücünü üretkenliğini ve merakını harekete geçirecek onları yeni düşünceler üretmeye yönlendirecek kapsamda sergilenmesi önemsenmektedir. Müzede koleksiyonlar olabildiğince çocuğun dünyasına göre yerleştirilmeye çalışılmaktadır. Sosyal ve duygusal gelişimin anlaşılması zor bir süreç olduğu bilinmektedir. Bu süreç çocukların gelişmekte olan duygusal ve bilişsel kapasitelerini ve onların yaşantılarını kişisel ve sosyal birleşimini yansıttığı görülmektedir. Eğitimin belirli bir zamanın tasarlanmış olan öğretimden değişik yaşantı süreci oluşturması ve öğrenmeyi insanın tüm yaşamına aktarmış olması, çocukların müzede yaparak yaşayarak öğrenmelerine ilişkin yapılan Araştırmaları doğruladığı ifade edilmektedir. Algıları bir araya getirmek ve kullanılmış sembollere dönüştürme yolu kişilere tabii olduğu görülmektedir. Farklı insanlar belirli semboller için tercihleri olduğunu belirtir ve düş gücü yeteneğinin insandan insana oldukça farklı olduğu görülebilmektedir. Hayal edebilmek için görsel, işitsel, ve dokunsal tecrübeler gereksinim duyulduğu ifade edilebilmektedir.

Müze ortamları, her düzeyde ki bireylere yönelik, çeşitli öğrenme ortamları sunan, nitelikli ve belirli yeri olan, bireylere kültürel bilgileri yenileme ortamı yaratan, öğrenmenin tartışma ve çalışmalar yaparak kazanılacağı, birçok yazılı ve görsel kaynaklardan faydalandığını, bireysel fikir ve düşüncelerin paylaşıldığı bir forum olarak tanımlanmaktadır. Uluslararası Müzeler Komisyonu en kapsamlı ve kabul edilen tanımını yaparken müzenin toplumun ve toplumsal ilerlemesi için çalışmasını da halka açık, bireye ve yaşadığı ortama tanıklık eden gereçler üzerinde araştırmalarla uğraşan, bir araya getiren, koruyan, bilgiyi paylaşan, inceleyen ve bu gereçleri eğitim için topluma estetik beğeni algısı kazandırmak için sunan kar düşüncesine bağlı olmayan devamlılığı olan bir yapı olduğu önemle belirtilmiştir (URL⁹).

Müzeler, yapısında yer alan koleksiyonlardan faydalanarak, müzeyi görmeye gelen bireylerde eğitim süreçlerine dahil olmaları için ilgi, alaka, merak ve heyecan oluşturduğu düşünülmektedir. (Karadeniz, 2014).

İçinde bulunduğumuz eğitim sisteminde bireylerin öğrenimi, okul, sınıf ve yazılı metinlerle sınırlı değildir. Her yaşta bireylerin her açıdan eğitilebilmesi, bilişsel, duyuşsal, devinışsel olarak kendini geliştirebilmesi için müzeler uygun ve yararlı mekanlar olarak kabul görmektedir. Bu mekanlar bireylerin eğitim süreçlerinde etkin bir rol alarak, bireylerin aktif şekilde sürece dahil olmalarını sağlamaktadır. Müzeler, okul öncesi dönemden başlayıp yaşlılık dönemine kadar uzanan süreç içinde bireyi aktif şekilde eğitimin içinde tutarak, bireylerin kendilerini geliştirmesine olanak tanıyan unsurlardan biri olduğu söylenmektedir. Eğitim-öğretim uygulamaları sırasında birey ne kadar fazla işlenişin içerisine dahil edilirse ve ne kadar fazla duyu organını kullanarak öğretime katılırsa kalıcılık ve süreklilik o kadar artacaktır. Bilgilerin kalıcılığı artarak öğrencinin yaparak, yaşayarak öğrenmesi sağlanacak ve bu durum çocuğun çok boyutlu düşünme becerisinin gelişmesini sağlayacaktır. Çocuk birebir etkileşim içerisinde bulunup öğrendiği bilgileri kolay kolay unutmayacaktır (Bulut ve Atilla 2017).

Müzelerin bireye öğrettiği yollardan bahsetmek gerekirse kitapların kuram olarak öğrenciye verdiği soyut bilgileri günümüz ile nesnelere ilişki kurmasına yardım ederek soyut kalan bilgileri somutlaştırmaya ve bireyin eğitim kalitesini arttırarak sürekliliğini ve bilgilerin benzer ve farklı yönlerini görmeyi sağlamaktadır (Artut, 2018).

Bu araştırmada, müze ve eğitim, çocuk müzeleri, Amerika, Almanya, Hindistan, İngiltere, Japonya, Kanada, Meksika ve Türkiye’de bulunan müzede çocuk atölyeleri bulunan içeriğe yer verilecektir.

Müze ve Eğitim

Müze eğitimi bireyleri, fikir ve duyguları bütünleştiren anlamlı tecrübeler sonunda öğrenime motive etmektedir. Örneğin bir sanat müzesinde öğrenme, özgün yapıtlarla bağlantı kurmada uyarıcı ve heyecanlı bir yol olduğu ifade edilmektedir. Bunların haricinde özgün yapıtlarla iletişime geçmek ziyaretçilerin sadece yeni bilgi edinmelerine değil, aynı zamanda çevrelerine karşı görsel algılarının da gelişmesine yardımcı olduğu düşünülmektedir (Zilcioğlu, 2008).

Müze eğitimi zaman ve ortam içerisinde bireyin kendisini ve çevresindekileri idrak edebilmesi, kültürel mirasın devamlılığını getirebilme, bugünü ve geleceği anlamlı bir şekilde ilişkilendirme, kültürel varlıkları eski yapıtları anlayabilmesi, koruma ve yaşatma, kendi kültürünü ve diğer kültürleri hoşgörülü ve çok yönlü bir yaklaşım ile tanıyıp, anlama, müzeyi bir yaşam biçimi haline getirme ve yaşayan kurum niteliğini kazandırma, gibi amaçlar için çalışmaktadır (URL¹).

Müzelerin hizmet vermesinde hedeflerinden olan eğitimin yanı sıra bireylerin yaratıcı düşüncelerini geliştirmeyi hedeflemektir. Müzeler hayal gücünü canlandıran ve yaratıcılığı ortaya çıkaran önemli nesnelere içerir. Çeşitli fikir ve görüşlere göre farklı değerlendirilebileceği ifade edilmektedir. Müzeler ve bilim merkezleri bireylerin yaşam boyu biriktirdiklerini çocuklara, gençlere ve yetişkinlere aktarabilme imkanının

bulunduğu mekanlardan olmuştur. Müzeler eğitim ortamına adapte olabilecek şekilde hazırlansa birey müzeyi gezmenin ötesinde icat, keşif, estetik algı, yaratıcı düşünme yetisi, karşılaştırma ve sınıflandırma becerisi, çizme boyama, ayırıştırma, düşünceyi geliştirme, ikna etme becerisi, anımsama, tartışma, tekrarlama ayrıntılaşma kurallaştırma sürdürme gibi becerilerinin de geliştirme fırsatı bulabilecekleri düşünülmektedir (URL²).

Okullarda ki öğrenme için gerekli koşullar genelde kurumsal bilginin sunulmasına yöneliktir. Öğrenme süreci de not almaya odaklı olduğu görünmektedir. Aslında bilginin ve öğrenme sürecinin gerçekleştiği tek yer okul değildir. Bu sebeple sözgelisi müzeler, galeriler parklar sanat ve kültür merkezleri gibi okuldan değişik mekanlar okulunda içerdiği işlevleri, amaç içerik ve yöntemlerin belirlenmesiyle eğitsel faaliyetleri gerçekleştirebilir (Karadeniz, Çıldır, 2017).

Avrupa ve Amerika müzeleri, müze hizmeti vermenin yanında müze eğitimine de önem vererek müze eğitimini gerçekleştirmeyi hedeflemişlerdir. Avrupa ve Amerika da ki müzelerin genelinde nitelikli eğitim ortamı ve atölyeler bulunmaktadır. Bu atölyelerde okul öncesine gerçeği yansıtan nesnelere verilerek objelerden esinlenerek bazı yoğurma malzemelerinden bu objelerin birebirini üretmesi sağlanmaktadır. Öğretmen denetiminde gerçekleşen bu tür çalışmalar okul öncesi öğrencilerinin erken yaşta arkeoloji ve sanat tarihi ile tanışmalarını sağlamaktadır (Yücel, 1999).

Çocuk Müzeleri

Çocuk müzeleri, çoğunlukla 12 yaşına kadar olan çocukları kapsayan ve öğreticilik amacına öncelik veren, çocuklara etraflarında ve dünya da olup biten olayları görmelerini sağlayacak bilgi ve gereçleri inceleyen, araştıran, biriktiren ve çocuklar haricinde aynı zamanda gençlere ve yetişkinlere de eğitimi hedef alan merkezlerdir. Bu müzeler; çocukların sanat, bilim ve teknolojiye yönelmelerini hedef alarak öğrenme arzularını çoğaltmayı amaçlar. Bunun ile birlikte bu müzeler, ziyaretçilerin oyun ve canlandırma gibi teknikleri kullanarak düş gücünü geliştirmeyi sağladıkları faaliyet ortamları olduğu düşünülmektedir (Clever, 1992).

Çocuk müzelerinin ilk örneklerinden olan Dewey ve Maria Montessori gibi önderlik eden kuramcılarının düşüncelerinin en çok tercih edilen zaman içinde çıkmasının tesadüf olmadığı düşünülmektedir. Bu kuramların çıkan ilk çocuk müzelerine ayna tuttuğunu vurgulamaktadır (Clever, 1992, Karadeniz, 2010). Anna B. Gallup kendi döneminde çocuk müzeleri hareketleri içinde en önemli isimdir, müzeyi eğitim kurumu haline getirerek müzeyi müze olma görevinin üstüne çıkarmıştır. Çocuk müzeleri ziyaretçi odaklıdır. Çocuklar bu müzelerde başka bir bireye ihtiyaç duymadan hareket ederek ve kendi seçimlerini yaparak aidiyet bilincine sahip olmaktadır. Çocuk müzelerinde ki sergilerde öncelikle çocukların gelişim özelliklerine orantılı olarak dinamik, etkileşimli ve herkesçe beğeniye sahip olan konular önemsenerak oluşturulmaktadır (Karadeniz 2010).

Koleksiyon unsuru çocuk müzelerini geleneksel müzelerden ayıran en önemli faktörler arasında olduğu düşünülmektedir. Kuruluşu 1900'lü yıllara dayanan çocuk müzeleri, çocukların dikkatini çekebilecek niteliğe sahip koleksiyonlara yer vererek ilerleme kaydedildiği görülmektedir. Çocuk müzelerinde koleksiyonlar o kadar ikinci plandadır ki örneğin; Boston Çocuk Müzesi, müzede ki koleksiyonu depoya kaldırarak ziyaretçiyi daha çok aktif kılmaya yönelik sunum yöntemleri üzerinde çalışmaya yoğunlaşmaktadır (Karadeniz, 2010).

Amerika'da Çocuk Müzesi

19. yüzyıldan itibaren Avrupa ile Amerika'da kapsamlı müzelerin kurulmasıyla, Amerika Birleşik Devletleri çocuk müzelerine yönelik ilk çalışmaların yapıldığı çok sayıda müzeyi kapsayan günümüzde sayısı 300'e ulaşan çocuk müzesi vardır. Bu müzeler birçok konuya ışık tuttuğu örneğin; Dünya Sınırları, Çevre Problemleri, Bilinmeyen Kültürler, İnsan Yapısı, Bilimsel ve Yöntemsel konularını içerip dünya müzelerine yön vererek işlevde bulunduğu bilinmektedir. İlk açılan ve bilinen müzeler aşağıdakiler gibidir (Zilcioğlu, 2008).

Brooklyn Çocuk Müzesi dünyada açılan ilk çocuk müzesidir. 16 Aralık 1899'da kurulan müzenin amacı; müzelerin bilimsel yönüyle çocuklarda merak duygusunu harekete geçirerek, gözlem ve araştırma yapma yeteneğini geliştirmesine dair çalışmalar yapılmasını sağlamaktır. Müze'nin açılışıyla ilk 7 ay içerisinde 28.635 kişi tarafından gösterilen ilgi sayısı paralel olduğu görülmektedir. 1901 yılında düzenli okul programlarına dahil edilmiştir. 1902 yılında 'Çocuk Müzesi Bülteni' ismiyle aylık dergi basımına başlanmıştır (Zilcioğlu, 2008).

Dünya çocuk müzelerine, Brooklyn Çocuk Müzesi'nin "müze, nesneden çok insan içindir" felsefesi etkisi olduğu bilinmektedir (Cleaver, 1992, Mayfield, 2005, Karadeniz, 2009). Boston Çocuk Müzesi, Brooklyn Çocuk Müzesi'nin arkasından Massachusetts'te 1913 senesinde açılmış ikinci çocuk müzesidir. 1913 senesinden itibaren çocukların düş gücü, ilgi ve araştırma yeteneklerini doğru ve yapıcı yaklaşımla düzenlemiş olduğu yaparak ve uygulamalı etkinlikler aracılığıyla yer edinen bir çocuk müzesidir (Karadeniz, 2009).

Boston Çocuk Müzesi, deniz taşıtlarının indirme bindirme yaptıkları yerin yanında devasa ambar binasında kurulan müzede birçok değişik öğrenme biçimleri için, müze sergileri farklı giriş kapıları sunabilecek şekilde tasarlanmıştır. Müzeye gelen ziyaretçilerin geneli çocuk olsa da çocukların yanında ona önderlik yapan aile bireyleri, öğretmenleri ve arkadaşlarıyla birlikte gelmektedir. Boston okullarında görme ve işitme engelli çocuklar için uygulanan dersler, müzeyle iş birliği halinde 1937 yılında sergilenmiş olan nesne ve malzemelerin okullara çocuklara ödünç verilmesini sağlayan bir anlaşma yapılıdır. Müzenin merak giderici bir öğretim stratejisi vardır. Her konunun işlendiği ya da sergilendiği alan birbirinden bağımsızdır. Konunun türüne göre yapılmış tasarımı ise dokunulmayacak türde vitrin objelerine az yer verilirken; dış çevrenin çocuğa göre uygunluğuna daha çok önem verilmektedir. Örneğin içine girilebilecek bir çadır, çocukların

kazıyarak ulaşabilecekleri nesnelere, konunun türüne göre kıyafetlerin varlığı ve giyilerek drama ruhunu yaşamaları vs. etkinliği eğlenerek aynı zamanda öğretecek sergiler bulunmaktadır (Karadeniz ve Artar, 2017).

Boston Çocuk Müzesi'nde olan koleksiyonlar etnolojik nesnelere bütünlüğüyle oluşan; kuşlar, mineraller, midyeler vs. nesnelere sayesinde oluşturulduğu bilinmektedir (Zilcioğlu, 2008).

Boston Çocuk Müzesi'nin farklı kültürlere verdiği önem ise ikinci dünya savaşı zamanı, 1945 yılında "Uluslararası Dostluk Günleri Programı'na (International Friendship Days)" adlı programla görülmektedir. Program eşliğinde kültürler için uygun sergiler yaparak eğitim verildiği bilinmektedir. Boston Çocuk Müzesi'nin 1972'de radikal bir atılım olarak kabul edilen Amerikan Müzeler Birliği'ne (AAM) müze akreditasyonu yani kalite altyapısının teyit edilmesine dair yapılan uygunluk kontrolüne başvurmuştur. Çocuk müzelerinde koleksiyon olmaması, azlığı ya da arka planda kalması 'müze' sayılmama konusunda tartışmalara yol açmaktadır. Sonucunda ise Amerikan Müzeler Birliği, Boston Çocuk Müzesi'nin "müze" olduğunu onaylamıştır. 1925 senesinde Boston Çocuk Müzesi'nden sonra açılan çocuk müzesi ise Indianapolis Çocuk Müzesi'dir. Müze önce bir evin garajında açılmış olup, bugünkü binasına 1976 yılında taşınmıştır. 370.000 metrekarelik alan ve 11 galerisiyle dünyanın en büyük çocuk müzesi olduğu bilinmektedir. Indianapolis Çocuk Müzesi'nin amacı, çocuklara kalıcı öğrenme sunarak öğrenmelerine fırsat sağlamaktır. Günümüzde Brooklyn Çocuk Müzesi kendini yenileyen oluşumuyla bilinmektedir (URL³⁵). Yeni yapılan mimari projede (U.S. Green Building Council) ile bu müze; New York'un ilk "yeşil çocuk müzesi" unvanını alacaktır. Müze'nin etrafı oldukça yeşillikli ve geri dönüşümlü malzeme kullanımıyla ön plana çıkacaktır. Önceki yeri algısı zor caddede bina olduğundan şimdi ise görünebilir ve yeşil olmasıyla algıları kendine çekeceği düşünülmektedir (URL⁸).

Connecticut eyaletinde West Hartford kentinde 1927 yılında West Hartford Çocuk Müzesi'nin açılmıştır. Bilimle yakından ilgilenen müze, 12 yaş ve altı çocuklara bilimsel gelişmeleri yakinen izlemelerine olanak sağlamıştır. Müzenin hedefi, bilim, fen ve doğaya karşı ilgi ve meraklarını arttırmaktır. Amerika Birleşik Devletleri'nde 1949 yılında Oregon eyaletinde kurulan Port Land Çocuk Müzesidir (URL³²). Müzenin hedefinde 6 aylık bebekten 10 yaşındaki çocuğa kadar değişik yaşlara hitaben, onların katılımlarını sağlayacak, düş gücü, yaratıcılık ve öğrenmeyi keşfedecek hissi oluşturmaktır. Bu nedenle müze önemli bir çocuk müzesidir. Margaret Woodbury Strong kendinin koleksiyon yaptığı, bu koleksiyonu müze ortamına sunmayı düşünerek New York Rochester'da 1968 yılında Strong Ulusal Oyun Müzesi olarak açmıştır. Binlerce nesnesi olan koleksiyon kitap, fotoğraf ve yazılı ürünleri oyunla bütünlüştürerek çocuğun ilgisini çekecek aynı zaman öğretici yönüyle sergilenmesi hedeflenmektedir (Karadeniz, 2009).

Müze çocuklara verdiği önemin yanı sıra genç ve yetişkin insanlar için sergiler düzenlemektedir. Özellikle 1926'da yapılmış olan "Pairie Trek" adlı sergiye ilgi büyüktü. Sergi sekiz haftalık parçalar şeklinde yapılmış olup, ziyaretçileri flora ve fauna yani bitki ve hayvan üzerine çalışma olanağı bulduğu belirtilmektedir. 1930'lu yıllarda müze çocuk müzesi değil de aileye hitap ettiği için aile müzesi diye anılmıştır. Ailelerin ücretsiz ziyaret ettiği sergiler, etkinlikler büyük ilgi görmüştür. Müze şehrin siyahi ırkın genellikle yaşadığı bir semtte

bulunmaktadır. Diğer ırk, kültür tanıtımının hedeflendiği “Dünya Pasaportu” adlı çalışmayla çocuklara dünya kültürlerini anlatmayı hedeflemektedir. Dokunarak karşılarında farklı kültürden bir kişi görüntüleyebiliyordu. Diğer çalışmada ise çocuklar ihtiyaçları karşılanmış bir marangozhanede çalışarak kendilerine üretme olanağı buldukları bilinmektedir. Müze Amerika’daki çocuk müzeleri içinde en geniş mekâna sahip olan müzedir, etkinlikleri ve çalışmaları bu yüzden geniş olduğu düşünülmektedir (URL³).

1973 yılında çocuğa yaşam boyu öğrenme imkânı suması, çocuklara ve ailelere kendi kültürleri hakkında bilgiyi etkinlik, sergi ve programlarla sunan müze Amerika Birleşik Devletleri’nin önemli bir çocuk müzesi olan Manhattan Çocuk Müzesi’dir. Çocuk Müzeleri’nin dernek girişimiyle de açıldığını göstermektedir (URL¹¹). Chicago Gençlik Derneği’nin girişimiyle Chicago Çocuk Müzesi 1982 yılında açılmıştır. Müze, çocuklara oyun eşliğinde sunulan öğrenme fırsatı ile serbest öğrenme mekânı sunmaktadır. Chicago Çocuk Müzesi bir yılda 500.000’e varan ziyaretçi sayısı ile dünyanın en ünlü çocuk müzelerindedir (Karadeniz, 2009).

Bu müze ilgi çeken çalışmalarıyla bilinmektedir. Örneğin şehrin gökdelenlerden oluşumuna bakılarak, bu oluşumu anlatan, mimariye verilen önemi aktaran bir sergi yapılmıştır. İlgi çeken diğer çalışma ise “Live im Studio’dur. Bir diğeri çocuklarda korkuya neden olabilecek bazı hayvanlara karşı korku önleme çalışmalarının hedeflendiği bilinmektedir (Zilcioğlu, 2008).

Miami Çocuk Müzesi ABD’nin Florida eyaletinde 1983 yılında açılmıştır (URL¹²). 2003 senesinde yeni binasına taşınmış, orda hizmet vermeye başlamıştır. Hedefi; çocukların içindeki potansiyeli çıkararak, öğrenmeyi öğrenmek farkındalığını oluşturmaya çalışmaktır (Karadeniz,2009).

Müze yapmış olduğu etkinlikler yanı sıra değişik mimarisi ile ön plana çıkmaktadır. Bu mimaride gizil anlamlar vardır. Yapıyı var eden şeyler, çocukların masallarda karşılaştığı dört element olan; toprak, hava, su, ateşi ifade eder. Müzeye girişte var olan koni ise, üç kat yüksekliğinde ve yarı sayda panellerden ve camdan ışığı içeri almaktadır. Camlar ilgi çekici renklere boyalı hali kendini fark ettirerek çocuk daha müzeye varmadan heyecanlanmaya başlıyor (Zilcioğlu, 2008).

Müzeler incelendiğinde ABD’nin geçmişten günümüze kurmuş olduğu çocuk müzeleri, farkındalık oluşturarak, dünya çocuk müzelerine örnek haliyle incelenmiştir.

Almanya Çocuk Müzeleri

Amerika Birleşik Devletleri’nden esin alarak Avrupa’da 1970 yılları itibariyle kurulan ilk çocuk müzeleri Almanya’da karşımıza çıkmaktadır. Almanya’da ilk çocuk müzesi 1972 yılında kurulan hem Berlin Halk Müzesi’ne bağlı Gençlik Müzesi hem de Frankfurt Tarih Müzesi’ne bağlı Çocuk Müzesi’dir. İlk olarak bu şekilde müzelerin mevcut bölümleri çocuk müzesi için ayrılmaktaydı (URL³³). 1972 yılında Frankfurt Tarih

Müzesi bünyesinde kurulan Frankfurt Çocuk Müzesi'nin amacı çocukların hedef alındığı bu müzede amaç, farklı kültürler ve sosyal aktivitelerin çocuklar ve gençlerle yapılarak öğrenmeyi kalıcılaştırmaktır. Müze'nin sergilerde otantik nesnelere kullanarak direkt ya da ona benzerlerine dokunabilme olanağı sunuluyor (Karadeniz, 2009).

Berlin Halk Müzesi'ne bağlı Gençlik Müzesi; çocuk ve gençlere yönelik Dr. Menzel in kurmuş olduğu, Amerika Birleşik Devlet'ine yaptığı ziyarette almış olduğu bilgiler, görmüş olduğu nesnelere bütünleştirerek etnoloji bilimine karşı merak uyandırmak ve ön yargıyı ortadan kaldırmaktadır. Müzede seri ve atölye çalışmaları da yapılmaktadır (Zilcioğlu, 2008).

1990'lı yıllara gelindiğinde çocuk müzesi sayısında yükselme görülmektedir. Bu çocuk müzelerinde gerçekleşmeye başlayan ideoloji; "Lütfen Dokununuz" olmuş ve bu slogana göre hareket edilmeye başlanmıştır. (Karadeniz,2009). 1980'li yıllarda Almanya'nın müzecilik alanında yeni bir yönelim oluşmaya başlar. "Gezici Çocuk Müzeleri" denmektedir. Bu müzeler, çocuk müzelerinin devinim almış halidir. Bu hareketli müze halleri,1983 yılında kurulan ve Bavul Müzesi Derneği'nin çatısı altında hizmet veren Nürnberg Çocuk Müzesi ve Bavul Müze isimli gezici müze okulları dolaşmış ve okul programlarına uygun konuları işlemiştir. Gezici müze, kütüphaneler, okul öncesi eğitim kurumları vb. yerlerde gezdiği bilinmektedir (Karadeniz, 2009).

Başarılarıyla bilinen bu müze 1998 yılında Alman Çocuk Organizasyonu Çocuk Kültür Ödülü"nü kazanmıştır. Almanya'nın tüm sene boyunca açık kalan tek müzesi, 1991 yılından kurulan "Fulda Çocuk Akademisi"dir. Müze, çocuklara küçük yaştan itibaren kültür, sanat, bilim ve teknik ile bağ kurdukmaktadır. Bu kurum müze ve akademi olarak iki bölüme ayrılmıştır. Müze bölümünde fen doğa bilimleri esas alınarak, farklılaşan temalarla yılda iki defa sergi düzenlenmektedir. Akademi bölümünde ise öğretici yönü ele alınarak atölye çalışmaları yapılmaktadır. İki yönüyle ele alınan bu müze, sadece bir kültür yeri olmak değil, bu kültürü yaşayacakları bir mekân sunmayı hedeflemektedir. Çocuk Müzesi ise 1993 yılında Hamburg'da kurulan genellikle uygulamalı, katıl-yap sergileri ile bilinmektedir. Sergilerin genelini katılımcılar tarafından oluşturulmaktadır. Bu sergilerin büyük ilgi uyandıranları "Büyükanem Zamanında Günlük Yaşam" ve "İnşaata Giriniz'dir. 2003 yılında açılan Mach-Mit (Birlikte Yap) isimli müze "Renkler, Formlar, Fantezi" adlı sergi ile açılışı yapılmıştır. Yılda iki ya da üç sergi düzenlenen 1200 metrekarelik müzenin geniş alanıyla sanat, toplu, dil ve kimlik kazanımları işlenmektedir. Yaş aralığı 4-12 olan her çocuk kendi yetenek ve meraklarına göre sergileri ziyaret edebilmektedirler. Sergi ve etkinliklere yetişkinler eşliğinde katıla bilinmektedir. Yaratıcılık yeteneklerini kullanarak kendi oluşturdukları ürünleri sergileyebildikleri mekân olarak tanımlanmaktadır. 2005 yılına gelindiğinde; Almanya'da aktif olan müze sayısının 50 olduğu görülür. Ve ek olarak birçok çocuk müzesi yapılmaktadır. Sayı gitgide artmakta olacaktır (Zilcioğlu, 2008).

Hindistan Çocuk Müzeleri

2011 yılında Hindistan'ın Chandigar şehrinde açılmıştır. 1985 yılında Chandigar'da kurulan Rotary Kulübü tarafından dünyanın dört bir tarafından getirilen 300'den fazla oyuncak bebek müzeye getirilip sergilenmiştir. Yerli ve yabancı turistlerin ziyaretine açılan müze çok sayıda ziyaretçi kabul etmektedir. Bebekler müzesi 2001 yılında Hindistan Rajkot ' da kurulmuştur. Müze çeşitli bebek koleksiyonlarını ve tarihi dokümanları kalıcı olarak arşivler. Çocuklar için çeşitli yaratıcı etkinlikleri desteklemektedir (URL²⁶).Eğitsel oyun temelli sergiler aracılığıyla. Brüt ve ince motor becerileri, duyu bilinci, sosyal ve duygusal öğrenme, sorun çözme ve dil –okuryazarlık gibi temel gelişim alanlarını destekleyici etkinlikler düzenlemektedir. Yıldız Çocuk Müzesi ailelerin ve çocukların yaratıcılığını, merakını desteklemeyi, hoş, güvenli çocuk merkezli öğrenim ortamı sağlamayı hedeflemektedir (URL⁴).

Hindistan'ın Delhi kentinde çocuklar için farklı ve heyecanlandırıcı bir dünyadır. Bu müze yalnızca çocuklar için yapılmıştır. Çocukları Hindistan'ın kültürü, gelenekleri ve yaşamı hakkında eğitmek amaçlanmıştır. Çocuk psikolojisini daha iyi anlamak için tasarlanmıştır. Müzede çeşitli kuklalar, oyuncaklar, geleneksel mücevherat, sanat ve zanaat malzemeleri ve çeşitli ülkelerden para birimleri bulunmaktadır (URL⁵).

İngiltere Çocuk Müzeleri

90'lı yıllarda ziyarete açılan çocuk müzeleri bilim, teknoloji ve keşfi desteklemektedir. İngiltere müze bakımından zengin bir ülkedir. Eureka çocuk müzesi İngiltere'nin ilk etkileşimli çocuk müzesidir. Eureka keşif merkezi tanımına da uyum göstermektedir. 1992 yılında Halifax da ziyarete açılan dokun yap eylemine dayanan sergileri ve eğitim etkinliklerini desteklemektedir. Yılda 250.00 kişinin ziyaret ettiği müze İngiltere'nin en popüler müzesidir. Ziyaretçilerin katılımını ve etkileşimini önemseyen, yeni nesil İngiliz çocuk müzeleri ve keşif merkezleri için önemli bir örnektir.1851 yılında Londra'da açılmıştır. Bilim alanında Avrupa kıtasında açılan en önemli müzelerden birisidir.1932 yılında çocuk galerisini açarak, ziyaretçileri sadece koruma ve koleksiyon oluşturup, sergileme temel müze görevlerinin yanında ziyaretçiye iletişim girme, ziyaretçiye yönelme gibi aktif bir görevi üstlenmiştir. Çocukta bilim ve teknolojiye olan merakı harekete geçirmek için çocuk galerisi açılmıştır (URL³⁶).1269 İkinci Dünya Savaşı ile müzecilik çalışmalarına ara vermiştir. Sürekli kendini yenileyen müze 150 yıldır hizmet vermeyi başarmıştır. Müzik, bilim, teknoloji, sanayi ve tıp alanında ki gelişmeleri takip edip ziyaretçilere aktarmaktadır.30.000 üzerinde nesneden oluşan koleksiyona sahiptir. Aynı zamanda müzede tematik sergilere de yer verilmektedir. Üç boyutlu sinema salonu ve bilim simülasyonları ile astronomi, teknoloji, tıp ve mühendislik dünyasında yaşanan gelişmeleri müze programları dahilinde ziyaretçisine sunan müze, 5 yaş altı, 5-7 yaş, 8-11 yaş, 12-16 yaş, 16 yaş üzeri çocuklar ve yetişkinler için ayrı programlar tasarlamaktadır. Çocukluk temasında sergiler düzenleyen müze, İngiltere 'de çocukluğun geçişini, çocukların hayatların bazı örnekler vererek, çocukların kıyafetlerini, oyuncaklarını ve eğitim malzemelerini koleksiyonlarına ekleyerek 1974 yılında çalışmalarını hızlandırmıştır. Müze 1887 yılında açılmasına rağmen 1925 yılına kadar çocukla ilgili bir çalışma yapamamıştır (URL¹⁷). Amerika da

bulunan çocuk müzeleri tarzında kurulan bir çocuk müzesidir.1998 yılında ilk ziyaretçilerini kabul etmiştir. Çocuklar için ilgi çekici öğrenme merkezleri hazırlanmıştır. Müzenin yönetim merkezi ziyaretçilerini özellikle sosyal ekonomik açıdan dezavantajlı olan aileleri ve çocukları kitle olarak seçmiştir. Çocuklar için ilgi çekici olan oyuncaklarla ilgili de müzeler bulunmaktadır. Oyuncak, maket, oyuncak bebek, ayı müzesi gibi isimler alan bu müzeler çocuk müzesi değildir ancak çocuklar için eğitim etkinlikleri, yaratıcı çalışmalar düzenlemektedir. Bu oyuncak müzelerinin İngiltere de en eski örneği Benjamin Pollock' un özel oyuncak tiyatrosu koleksiyonuna yenilerini eklenerek 1950 yılında açılan Pollock Oyuncak Müzesi'dir (URL¹⁴, URL¹⁵).

Japonya Çocuk Müzeleri

Bilim müzelerine olan ilgi eskiden var olan bilim ve teknolojiyle olmuştur. İlgi ve merak artarken bilim merkezlerinin sayısı da orantılı şekilde artmıştır. Bu şekilde önemli bilim merkezlerine sahip olan Japonya' çocuk müzelerinin işlevini bilim merkezleri yapmaktadır (Zilcioğlu,2008).

Japonya'da okulun eğitim programı ile birlikte hareket eden müze ve bilim merkezleri eğitim politikası açısından değeri büyüktür.1937 yılında ilk açılan bilim ve teknoloji merkezi ise Osaka kentinde, Osaka Elektrik Bilim Merkezidir (Karadeniz, 2009).

1969'da açılmış olan Kyoto Bilim Merkezi, laboratuvar ve sergi binası olarak iki ayrı ana yapıdan oluşmaktadır. Merkezin üç temel amacı vardır; okul gruplarının iki ana yapı aracılığıyla okuldaki gördükleriyle bütünleştirilmesi, bilimin halkala tanıtılması ve öğretmenlerin öğretim yöntemleri hakkında eğitim verilmesi. Bilim merkezine ilkokul 4. Sınıf ve ortaokul 3.sınıf öğrencilerine ağırlık sergileri bulunmaktadır. Merkez'de öğretmenler dönüşümlü olarak görev yapmaktadır. Halka açıktır ve yılda ortalama 40.000 öğrenci ziyaret etmektedir. Öğrenciler için ücretsizken, yetişkinlere ücret karşılığında giriş yapabilmektedirler. Çocuklara bilim ve teknolojiyi anlatmak amacıyla 1964 yılında Tokyo Bilim Müzesi açılmıştır. Müzede yapılan etkinlikler, sergiler, bilim kulübü, PC yazılım laboratuvarı, küratörler için staj yapma olanağı ve Japon bilim vakfının bilimsel içerikli film festivali gerçekleştirilmiştir (URL¹⁸). 1910 yılında dönüşen Tokyo Ulusal Bilim Müzesi eskiden 1870 yılında eğitim yönüyle kullanılmaktadır. Hafta sonları gerçekleştirilecek eğitimler doğa tarihi ve bilim ile etnoloji tarihi olarak iki tema işlenmektedir. 2001 yılında kurulan bir diğer bilim müzesi ise Miraikan' da kurulan Miraikan Bilim Merkezi'dir. Merkez de robotik, DNA gibi konulara yer vererek laboratuvarlar kurulmuş bu laboratuvarlarda uygulamalı bir şekilde işlenmiştir. Merkezde aynı zamanda planetaryum, projeksiyon odaları ve konferans salonları var olmaktadır. Yapının üç katına yayılmış olan sergiler; Japonya'nın son teknoloji ürünlerinin tanıtımı yapılmaktadır (Zilcioğlu,2008).

Kanada Çocuk Müzeleri

Kanada’da ki çocuk müzeleri ile bilim, teknoloji ve buluş merkezlerinin kurulma amaçları ile birlikte incelenmiştir. Kanada’da bulunan çocuk müzeleri, bilim teknoloji ve keşif merkezlerinin ilki gözlemleri olduğu bilinmektedir. Kanada’da 26 adet planetaryum içermektedir ve bu planetaryumlardan birkaçı da bu başlık içerisinde incelenmektedir. Günümüz içerisinde önemli olarak bilim ve keşif merkezi olarak görülen gözlem evleri Kanada’nın sahip olduğu en köklü bilim merkezleridir. 1935 yılında Onario eyaleti Richmond Hill’ de bulunan David Dunlap Gözlemevi, gökyüzünün izlenmesi ve her yaşta bireylerin uzay ve gök cisimlerini ayrıntılarını keşfederek bilgi edinmeleri amaçlı çalışmaktadırlar (URL²⁰). Gözlemleri dışında her yaştaki bireylerin bilime yönelmeleri ve inceleme heyecanını ve sualının saklı dünyasına seyahat etmelerini elde etmek amacıyla British Columbia eyaleti Vancouver kentinde Kanada’nın halka yönelik akvaryumu olan Vancouver Akvaryumu 15 Haziran 1956’da ziyaretçilerine ev sahipliği yapmıştır. 1959 yılında ise Quebec de Quebec Biyoloji Merkezi açılmıştır. Daha sonrasında Merkezin ismi 1971 yılında Quebec Akvaryumu olarak adlandırılmıştır. Yenilenmiş ve büyütülmüş şekli ile 7 bölümlü akvaryum ile 2002 yılında ziyaretçilerine açılmıştır. Akvaryumun içinde ki bulunan bölümler, Wetlands ekosistemi, tatlı ve tuzlu su altı güzelliklerini, akarsu, göl ve okyanus ekosistemi ziyaretçilere sergiler ve uygulamalı eğitim faaliyetleri yoluyla bir araya getirir. Kanada da 1967 yıllarında halka açılan ilk sıralarda yer alan bilim ve keşif merkezlerinden olan TELUS Calgary Bilim Dünyası içerisinde 2006 yılında Yaratıcı Çocukların Bilim Müzesi adıyla çocuk müzesi hizmete açılmıştır. Özellikle bu müze de yaratıcılığın sonsuz, oyun drama ve dansın öğrenme yöntemi olarak birlikte hizmete sunduğu, çocukların daha çok sanat konusunda düş gücünü nitelikli hale getiren merkezdir. Ontaria’nun Ottawa şehrinde 1967 yılında açılan Kanada Bilim ve Teknoloji Müzesi’nin Kanada’nın bilimsel ve teknolojik ilerlemesini takip etmek ve araştırmacılara yardımcı olmayı hedeflemektedir (URL²⁵). 1969 yılında hizmete sunulan Science Timmins Bilim Merkezi’nin hedefi Ontario eyaletinde bilim ve teknoloji ile ilgili, sergiler ile halka temel bir görüş oluşturmaktır. Science Timmins, çocuk, genç ve yetişkinleri bir araya getirerek birlikte dinamik öğrenme süreci sağlayarak aile ve çocuk dostu bilim ve teknoloji merkezi olduğu görülmektedir (URL¹⁶). Hamilton Çocuk Müzesi 1977 yılında Hamilton, Ontario da yapılmış ve 1978 yılında halka hizmete açılmıştır. Müze içerisinde çocukların dikkatini ve ilgisini yönelteceği objelerden oluşan etkileşimli müze sergileri müze sergileri açılmakta ve müze eğitmenleri ile birlikte eğitim faaliyetleri oluşturulmaktadır. Çocukların ve yetişkinlerin eğlenerek öğrenmelerine fırsat veren müze eş zamanda da okullar tarafından uğranılacak mekân haline geldiği görülmektedir. Manitoba Çocuk Müzesi ise 1986 yılında Winnipeg şehrinde ziyarete açılmıştır. 90 yıllık bir binada ve 4000 metrekarelik bir sahaya sahip olan müzenin açılması oldukça başarılı bir çalışmadır (URL³⁰). Müzenin açılışının olduğu yıl içerisinde 65.000 kişi ziyaret etmiş,500’ü geçkin aile ve 800 okul ve çocuk bakım evi müzeye üye olmuştur. Ardından 1988 yılında müzenin bir diğer kısmı halka hizmet vermek üzere açılmıştır. Çocuk ve genç bireylerin düş gücünü geliştirmesi ve yeni keşifler yapması için ortam oluşturmayı amaçlanmıştır. Kanada’nın ilk çocuk müzesi olarak 1973 yılında Onario eyaleti London şehrinde hizmete sunulan London Çocuk Müzesi, oyun oynarken öğrenme sürecinin daha kalıcı hale gelebileceğini savunduğu için sergilerini yapılandırırken ziyaretçilerinin aynı zamanda eğlenebilecekleri ortamı sunmayı hedeflemektedir. Kişisel gelişimlerin ve bireyin farklılıklara saygı duymanın

asla göz ardı edilmediği etkileşim ortamıdır. London çocuk müzesinde 200'ü geçkin müze gönüllüsünden oluşan profesyonel kadro ile çalışmaktadırlar (URL⁷). Müzenin hedefleri çocuğa değer verilmesini ve saygı duyulmasını elde etmek, çocuklara yaşantısı süresinde öğrenmenin sevilmesi gerektiğini ve sınırsızlığını vermek çocuk ile aile arasında geçen iletişimi daha güçlü kılabilmeyi hedeflemektedir. 3 katlı olan bu müze keşif ve heyecan dolu sürekli ve sergileri içermektedir. Bu sergilerin tamamı uygulamalıdır ve 0-11 yaş grubuna yönelik düzenlenmiştir (Karadeniz, 2010).

Meksika Çocuk Müzeleri

Meksika'da açılan ilk çocuk müzesi, 1993 yılında başkent Mexico City'de açılan Papalote Çocuk Müzesidir. Müze, “İnsan, Vücudun Keşfi, İletişim, İzlenimler ve Bilim Oyunu” olarak beş sergi bölümünden oluşmaktadır. Müzede bulunan IMAX adlı tiyatroyla her bir sergi ile alakalı tiyatro sunuları, dramalar ve atölye çalışmalarıyla çocuklara uygulamalı müze yaşantısı sunmaktadır. Meksika'nın ilk “Dokun-Yap Müzesi” olarak bilinmektedir. (URL¹³).

Aynı yılda, Sinaloa' da açılmış olan çocuk ve gençlere bilim ve teknoloji yönüyle yaklaşan Sinaloa Bilim Merkezi'nde fen laboratuvarı, planetaryum, etkileşimli müze, kesif odası ve kütüphane gibi birimler bulunmaktadır. Bu merkez, ziyaretçileriyle etkileşimli sergiler sunan ilk modern bilim merkezidir (URL³¹). 93'lü yıllardan sonra 1994 yılında Guanajauto bölgesinde açılan çocuk, genç ve yetişkinlere hitap eden EXPLORA Bilim Merkezi de IMAX tiyatrosu ve etkileşimli etkinlikleriyle ilgi çekici bir merkezdir. Meksika'da 2005'te açılmış olan önemli bilim merkezlerinden Zacatecas' da ziyaretçi ile birleşen Zig Zag Etkileşimli Bilim Merkezi'dir. 60'dan fazla etkileşimi bulunmaktadır. Bu sergiler bilim merkezlidir. Temaları elektrik, enerji, manyetik ve elektrondur. Çocuk, genç ve yetişkinler eşlik etmektedir. IPS 'ye göre (2008), Meksika'nın bazı kentlerinde toplam 25 adet Planetaryum bulunmaktadır (URL²⁹).

Türkiye'de Bulunan Müzeler

Türkiye'de mevcut olan oyuncak müzeleri müzecilik kapsamında görüşlerini belirleyerek alışılmış müze-müzecilik anlayışının daha ilerisinde, sergiler planlanmaktadır. Gelen çocuklar için vakit geçirebilecekleri etkinlik, eğitim, oyun alanları hazırlayıp ziyaretçi katılımını desteklemektedir. Türkiye'de olan oyuncak müzelerinin açılma ve yaygınlaşma amaçları benzerlik göstermektedir. Müzeler ilk olarak oyuncağın geçmişiyle beraber sosyal ve kültürel geçmişe odaklanmayı ve çocukların aileleriyle beraber vakit geçirebilecekleri etkinlik alanları olarak amaçlanmaktadır. Türkiye'deki oyuncak müzelerinde eğitim bilimi, sanat tarihi, arkeoloji ve müze konusunda kendini geliştirmiş, çalışmalar yapmış personeller ziyaretçilere hizmet vermektedir (Karadeniz, 2017).

İstanbul Oyuncak Müzesi

İstanbul'un Kadıköy ilçesinin Göztepe semtinde bulunan İstanbul Oyuncak Müzesi 23 Nisan 2005 'te Sunay Akın tarafından kurulan oyuncak müzesidir. Şairin 20 yıl önce Almanya'nın Nürnberg kentine yapmış olduğu seyahatinde oyuncak müzesinin fikrinin temellerini atmıştır. Oyuncak müzesiyle ilk kez Almaya da karşılaştığını söyleyen Akın oyuncaklardan saatlerce kendini alamadığını söylüyor. Oyuncak müzeleriyle ilgili şair şu şekilde düşünüyor: "Hayal etmenin ve düş kurmanın tarihi var. Bu tarih o müzelerde yaşatılıyor. Türkiye'de de böyle bir müze olmalı ve hayaller korunmalı. Akın müzeyi kurma amaçlarını şu sözlerle dile getirmektedir. "Oyuncak Müzelerini gezerken içimde hep anlaşılmaz, garip bir duygu taşıdım. Neden benim ülkemde oyuncak müzesi yok diye. Bu beni rahatsız etti. Hani istiridyenin içine bir kum taneciği girer, istiridyeye bundan rahatsızlık duyar ve o kum taneciğini izole etmek için etrafında bir salgya çevirir ya; hani böylelikle inci oluşur ya... İşte oyuncak müzesi de böyle bir inci. İçime bir kum taneciği girdi ve bu beni rahatsız etmeye başladı. Çünkü bütün uygar ülkelerin oyuncak müzeleri var, o zaman bir salgy ortaya çıkardım ve bu müzeyi kurdum." Müzeyi, masalsı bir dünya üzerine kurmak isteyen sanatçı, son 15 yıldır gezdiği ülkelerdeki antikacılardan ve katıldığı açık attırmalardan satın aldığı oyuncaklarla oyuncak müzesini kurmuştur. İstanbul Oyuncak Müzesi tarafından 2012 yılının Kasım ayında gerçekleştirilen ve dünyada ilk olan TOYCO-2012 İstanbul (Avrupa Oyuncak ve Çocuk Müzeleri Birliği) buluşması gerçekleştirilmiştir. Bu buluşma İstanbul Oyuncak Müzesi, dünyada çocuk ve oyuncak müzeleri birliği konusunda önder olmuş "oyuncak müzelerinin başkenti" unvanı İstanbul'a verilmiştir. Müzenin İçeriği: İstanbul Oyuncak Müzesinde bulunan oyuncakların sayı ve çeşidi konusunda bir sınırlama bulunmamaktadır (URL¹⁰). Oyuncak müzesinin tamamı masalsı bir dünyaya açılan kapıdır. Oyuncakların sayısının dört bin olduğu bilinmektedir 1817 yılına ait Fransa'da yapılan oyuncak keman müzenin en eski oyuncaktır. Devamında 1820 yılında Amerika 'da yapılan bir oyuncak bebek, misketler vardır. Yüz yaşında teneke oyuncaklar ve porselen bebekler en eski oyuncakların arasında Almanya'dan gelenlerdir. İstanbul Oyuncak Müzesi 5 kattan oluşur. Müzede gireceğiniz her oda sizi farklı anılarınızla karşılayacak şekilde konumlandırılmıştır (URL²³).

İzmir Oyuncak Müzesi

2004 yılında ünlü sanatçımız Ümran Baradan tarafından temelleri atılan butik müzecilik anlayışının ilk örneği olan Konak Belediyesinin Ümran Baradan Oyun ve Oyuncak Müzesi İzmir'de açılmıştır. Ümran Baradan'ın düzenlediği yarışmalarda başarılı olan üstün yetenekli çocukların hazırladığı eserlerden oluşan koleksiyonlar ve dünyanın farklı ülkelerinden aldığı oyuncaklar müzede sergilenmektedir. Sunay Akın'ın 17 Ocak 2010 tarihinde yaptığı danışmanlıkla, mevcut koleksiyonlar çeşitlendirilerek Konak Belediyesi tarafından devralınmıştır. Müze koleksiyonu içinde, binden fazla eserin olduğu bilinen oyuncak müzesinde, alt katlar sergileme salonu olarak kullanılmaktadır (URL²⁴).1800'lü yıllardan kalma oyuncaklar da müzede bulunmaktadır. İlk gerçek saçlı bebek, Mickey Mouse'un ilham kaynağı olan Micky fare, sinemanın atası 'Laterna Magica ' ve daha birçok ilklerden oluşan bebek evleri, araba, pelüş ve kahraman koleksiyonları sergilenmektedir. Sergi koleksiyonlarını, gerçek saçlı bebekler, 1920-1930 yıllarında dezavantajlı durumda

olan aileler maddi olarak geçim sağlamak için kız çocuklarının saçlarını oyuncak üreticilerine satıyorlardı. Müzede görebileceğiniz sergilerde; porselen bebekler, bebek evleri, 16. yy'da ortaya çıkan şimdilerde zor bulunan örneklerden bir tanesi de bebek evleridir. Hollanda ve Almanya da varlık ailelerin evinde bulunan bu evler ilk başta oyuncak olarak üretilmemiştir. O zamanlar çok büyük olup camekan arkalarında saklanan evler daha sonra çocuklara uygun üretilip oyuncak olarak kullanılmıştır. Ayrıca, Lehman oyuncakları: Dünya oyuncak tarihinde Lehmann olarak bilinen ve en gözde antika oyuncaklar arasında yer alan teneke figürler, Ernst Paul Lehmann tarafından 1881 yılında, Almanya'da kurulan fabrikada üretilmeye başlamıştır (URL³⁰). Bir düş gezgini olarak ünlenen Paul Lehmann, tasarladığı oyuncaklara toplumların sosyal, ekonomik ve kültürel yapılarını yansıtmıştır. Lehmann oyuncaklarının ünlü logosu, teneke oyuncak preslemesinde kullanılan metal bir aletin içinde , Ernst Paul Lehman'ın baş harflerini içeren bir figürdür. Müze de eğitim ve etkinlikler arasında, yıl boyunca çocuklar ile Karagöz-Hacivat tasvir atölyesi ve gösterimi düzenlenmektedir. Aynı zamanda yaş gruplarına göre planlanan müze eğitim etkinlikleri de uygulanmaktadır. Müzenin sergileri ve etkinlikleri aracılığıyla aldığı ödüller, Mahalli İdareler Araştırma ve Geliştirme Derneği'nin 2010 yılında düzenlediği "Üretken Belediye Proje Yarışması'nda; Sosyo-Ekonomik ve Kültürel Projeler dalında, Ümran Baradan Oyun ve Oyuncak Müzesi ile birincilik ödülüne layık görülmüştür. Avrupa Müze Akademisi'nin (EMA- European Museum Academy) her yıl düzenlediği "Çocuk Müzeleri" yarışması kapsamında 2014 yılında finale kalan başarılı müzeler olarak belirtilmektedir (URL⁶).

Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Oyuncak Müzesi

Türkiye'de bulunan oyuncak müzelerinden ilk kurulan 20 Nisan 1990 da açılan Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Oyuncak Müzesidir. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Oyuncak Müzesinin kuruluşunda üç temel amacı vardır: Birinci amacı: Değişen süreçte kaybolma tehlikesiyle karşılaşılacak oyuncakları korumak. İkinci amacı: Oyuncaklar aracılığıyla çocukluk, sanayi, eğitim, kültür tarihini oyun tarihi alanlarında araştırma yapmayı hedeflemektir. Üçüncü Amacı: Müze, sanat, tarih, bilim alanlarında oyuncaklar aracılığıyla öğretim gerçekleştirmektir. Müze de bulunan koleksiyonlar geleneksel oyuncaklar, yabancı oyuncaklar, antik ve yeni oyuncaklar, fabrikasyon oyuncaklar olmak üzere beş bölümde sergilenmiştir. Bu sergilerin içeriğinde, daha çok oyuna bağlı yerel, mevsimlik, el yapımı oyuncaklar: uçurtma, sapan, çember, topaç, bez bebek, beşik; sanayi ürünü olan bu oyuncaklar yapıldıkları malzemeye göre sınıflandırılmıştır (tahta, teneke, kâğıt, plastik, bebek ve yumuşak oyuncak); Kişisel ya da ticari amaçlarla başka ülkelerden getirilmiş çeşitli oyuncaklardır. Müzenin en eski parçala (1890) sergiler arasında yer almaktadır. Ülkemizin birçok arkeoloji müzesinde sergilenen antik oyuncakların bazılarının kopyalarıdır. Müze, 1990-2015 tarihleri arasında Eğitim Bilimleri Fakültesi bünyesinde fakülte binasında hizmet vermiştir. Müze sergilerini, yapıldığı malzemeye göre gruplandırmayı tercih etmiştir. Yeni binasına taşındıktan sonra 2015 Temmuz-Ekim ayları arasında hazırlıkları tamamlamış, temalarını değiştirmiştir. Belirlenen yeni temalar ise okul kültürü, ulaşım, geleneksel oyun ve oyuncaklar, bebekler, hayvanlar, bebek evi, minyatür eşyalar, trenler, yapı ve inşaat, eğlence, müzik, Jülyet Altın Teneke Oyuncak Koleksiyonu ve matchbox oyuncak

arabalar koleksiyonu adı altında sergilenmiştir. Müzenin il kurulduğu yıllar olan 1994'te Prof. Dr. Bekir Onur tarafından kurulan Çocuk Kültürü Araştırma ve Uygulama Merkezi (ÇOKAUM) ile çalışmalar yapılmıştır.

Müzenin akademik olarak çalıştığı birimlerden birisi ise Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü bünyesinde 1997 yılında Prof. Dr. Bekir Onur tarafından kurulan Disiplinler arası Müze Eğitimi Anabilim Dalı (MEAD)'dır. Müze (MEAD) ile müzecilik ve müze eğitimi konularında çalışmalar yapmaktadır. Müze il açıldığı günden itibaren randevu ile rehberli müze turları yapmakta, okulöncesi ve ilkökul düzeyinde eğitimler gerçekleştirmekte, yetişkinler için özel ziyaretler hazırlamakta, araştırmacılar için çalışma ortamları sağlamaktadır. Müzenin 1995 yılından itibaren düzenli olarak kayıt altına alınan istatistiklerine göre 4-6 yaş arası okul öncesi dönem çocukları sürekli ziyaretçileridir. Ankara'da bir alışveriş merkezinde müzenin ilk geçici sergisi olan "İçinizdeki Çocuk Ortaya Çıkıyor" adlı sergi düzenlenmiştir.100'e yakın oyuncağın bulunduğu 1970-2000 yılları arasında tarihlenen bir seçki yer almıştır. Müze eğitimi konusunda uzmanlık kazanmış personeller hizmet vermektedir. Disiplinler arası yaklaşımıyla pedagoji, sanat tarihi, arşive ve dokümantasyon, müzecilik, felsefe, tiyatro vb. alanlarda öğrenim gören öğrencilerden kısmi zamanlı destek alınmaktadır. Müze vizyonunu, "Oyuncağın tarihine ve çocuk kültürüne odaklanan, yaparak ve yaşayarak Müze,1990-2015 tarihleri arasında Eğitim Bilimleri Fakültesi bünyesinde fakülte binasında hizmet vermiştir. Müze sergilerini, yapıldığı malzemeye göre gruplandırmayı tercih etmiştir. Yeni binasına taşındıktan sonra 2015 Temmuz-Ekim ayları arasında hazırlıkları tamamlamış, temalarını değiştirmiştir. Belirlenen yeni temalar ise okul kültürü, ulaşım, geleneksel oyun ve oyuncaklar, bebekler, hayvanlar, bebek evi, minyatür eşyalar, trenler, yapı ve inşaat, eğlence, müzik, Jülyet Altın Teneke Oyuncak Koleksiyonu ve matchbox oyuncak arabalar koleksiyonu adı altında sergilenmiştir. Müzenin il kurulduğu yıllar olan 1994'te Prof. Dr. Bekir Onur tarafından kurulan Çocuk Kültürü Araştırma ve Uygulama Merkezi (ÇOKAUM) ile beraber çalışmalar yapılmıştır. Müzenin akademik olarak çalıştığı birimlerden birisi ise Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü bünyesinde 1997 yılında Prof. Dr. Bekir Onur tarafından kurulan disiplinler arası Müze Eğitimi Anabilim Dalı (MEAD)' dır. Müze (MEAD) ile müzecilik ve müze eğitimi konularında çalışmalar yapmaktadır. Müze il açıldığı günden itibaren randevu ile rehberli müze turları yapmakta, okulöncesi ve ilkökul düzeyinde eğitimler gerçekleştirmekte, yetişkinler için özel ziyaretler hazırlamakta, araştırmacılar için çalışma ortamları sağlamaktadır. Müzenin 1995 yılından itibaren düzenli olarak kayıt altına alınan istatistiklerine göre 4-6 yaş arası okul öncesi dönem çocukları sürekli ziyaretçileridir. Ankara'da bir alışveriş merkezinde müzenin ilk geçici sergisi olan "İçinizdeki Çocuk Ortaya Çıkıyor" adlı sergi düzenlenmiştir.100'e yakın oyuncağın bulunduğu 1970-2000 yılları arasında tarihlenen bir seçki yer almıştır. Müze eğitimi konusunda uzmanlık kazanmış personeller hizmet vermektedir. Disiplinler arası yaklaşımıyla pedagoji, sanat tarihi, arşive ve dokümantasyon, müzecilik, felsefe, tiyatro vb. alanlarda öğrenim gören öğrencilerden kısmi zamanlı destek alınmaktadır (URL¹⁹).

Antalya Oyuncak Müzesi

Antalya Büyükşehir Belediyesi Kültür ve Sosyal İşler Daire Başkanlığı tarafından Eylül 2010'da başlayan oyuncak müzesi çalışmalarına Sunay Akın'ın danışman olarak katıldığı müze 23 Nisan 2011'de Antalya Kaleiçi'nde gerçekleştirilen törenle açıldı. Türkiye'nin dördüncü oyuncak müzesidir (URL²¹). Müzede 11 salon ve 44 vitrinde yaklaşık 750 oyuncak sergilenmektedir. Müzede sergilenen oyuncaklar ağırlıklı olarak Lehmann, Schuco, Steiff, Louis Marks gibi dünyaca ünlü oyuncak üreticilerinin ve Nekur, Fatoş gibi yerli üreticilerin üretimleridir. Uzaman kişiler tarafından gerçekleştirilen atölyelerle müze, eğitime önem vermektedir (URL²⁸). Müzede resim- sanat (tahta oyuncak boyama, çöp kukla, mandala, origami, krigami, puzzle vb), yaratıcı drama-oyun atölyeleri, orf - ritim, model uçak, uçurtma yapımı gerçekleştirilen atölyelerden bazılarıdır. Yakın zamanda Hacivat-Karagöz kukla atölyesi, lego oyuncakları ile robotik eğitim atölyeleri uygulanmaya başlanmıştır. Müzeler haftasına özel Antalya Opera Balesi iş birliği ile müzikaller, kukla tiyatrosu, masal okuma ve imza günleri, seminerler, bilim atölyeleri gerçekleştirilmektedir. Müze bir strateji olarak oyunun, oyuncak müzeleri konseptine dahil edilmesini sağlamayı hedeflemektedir (Karadeniz, 2017).

Müzenin girişinde sizi Antalya Oyuncak Müzesi'nin sembolü olan kâğıttan bir gemi karşılıyor. Yaklaşık 700 m²'lik alanda kurulan müzenin tasarımları, sahne sanatları tasarımcısı Ayhan Doğan'ın imzasını taşıyor. Oyuncak müzesi ziyaret edilebilecek, görülecek bir yer olmakla beraber kendini sürekli dinamik tutan, atölye çalışmalarını kadınlara ve çocuklara yönelik düzenleyen, sergi ve seminerlerin yapıldığı bir kültür merkezi olarak faaliyet göstermektedir (URL⁶).

Rahmi M. Koç Müzesi

Haliç'in kuzey yakasındaki Hasköy semtinde bulunan Rahmi M. Koç müzesi 1994 yılında ziyarete açılmıştır. 3 ana bölümden oluşan müze 27 bin metrekarelik alana kurulmuştur. Tarihi Lengerhane Binası, Tarihi Hasköy tersanesi, Açık Hava Sergileme Alanları şeklinde 3 ana bölümü vardır. Çağdaş müzecilik anlayışı çerçevesinde eğitim misyonuna büyük önem veren müze açıldığı günden bu yana birçok önemli projeye imza atmış ve atmaya devam etmektedir. Temeli 2002'de VKV Koç Özel İlköğretim Okulu ile atılan "Müzede Eğitim Programı" hazırlanmıştır. Bu programın içeriğinde ise: İl İçi ve İl Dışı Kardeş Okul, Görme Engellilerle İlgili Projeler, Sergilerle İlgili Eğitsel Faaliyetler, Meslek Liseleri Atölye Eğitim Projesi, Hafta sonu Eğitim Atölyeleri, Keşif Masası, Planetaryum, Fen ve Teknoloji Atölyesi, Renkli Matematik Atölyesi, Matbaa Atölyesi, İklim Değişikliğinde Farkındalık Atölyesi, Enerji Atölyesi bulunmaktadır (URL²²). Bulunan bu programlardan bir tanesini inceleyecek olursak: Hafta Sonu Eğitim Atölyesi Projesi: 4-14 yaş grubu çocukların sosyal, duygusal, zihinsel, bedensel, dil gelişimini desteklemek, hayal güçleri ve yaratıcılıklarını geliştirmek, yaparak-yaşayarak öğrenmelerine fırsat sağlamak amacıyla 2009 başlayıp sürekli gelişen bir çalışmadır. Proje içerisinde boyama, tasarım, mutfak, enerji, astronomi, heykel, kukla, drama, sinema, matematik, biyoloji, müzik vb. atölyelere katılım gösteren çocuklar; burada yen arkadaşlarla tanışıyorlar,

merak duyguları gelişerek keşfetme ve araştırmaya yöneliyorlar. Müzede keyifli zaman geçirmenin, öğrenmenin tadına varıyorlar. Hafta sonu eğitim projesine başlangıçtan itibaren toplam 2418 öğrenci katılmıştır (URL7).

Sonuç

Sonuç olarak, çocuk odaklı müze sergilerinin gelişiminin Dünya ülkelerinde yaygın ve çeşitli koleksiyonlar aracılığı ile sergilendiği ve aktif olarak uygulamalar yapılabildiği görülmüştür. Türkiye’de aktif olarak çalışan müzelerinde çocuk odaklı sergi ve uygulamalarını geliştirdikleri görülmüştür. Türkiye’de çocuk ve müze uygulamaları ile ilgili atölye ve uygulamaların İstanbul ilinde bulunan müzelerle sınırlı olduğu görülmüştür. Dünya ülkelerinde eyaletler bazında yaygınlaştırılarak geliştirilmeye çalışılan bir çocuk müze atölye uygulamaları bütünlüğünün varlığı dikkati çekmektedir.

Müzeler, tarih, kültür, sanat, bilim gibi çeşitli konularda çalışma ve uygulama ortamı sunmaktadır. Eğitim sürecinde etkili bir yeri olan müze eğitimi, bireylerin birbir etkileşerek içerisinde bulunduğu eğitim kurumlarına dönüşerek, bilgileri somut veriler ile bağdaştırarak öğrenme sürecini nitelikli hale getirmektedir. Müzeler toplumun çok farklı kesiminde olan çocuklara ulaşabilen kurumlardır. Çocuk müzeleri çocuğun geçmişinde önemli etkenlerinden olan oyun ve keşfi eğlenceli atölyelerle destekleyen çocuğu koleksiyonerliğe teşvik eden önemli kuruluşlardır. Araştırma içeriğinde ifade edildiği gibi, eğitim ve öğretim sadece okulda verilmesi gereken sınırlılıkları olan süreçler değildir. Bu sebeple sözgelişi müzeler, galeriler parklar sanat ve kültür merkezleri gibi okuldan değişik mekanlar okulunda içerdiği işlevleri, amaç içerik ve yöntemlerin belirlenmesiyle eğitsel faaliyetleri gerçekleştirebilir. Müzelerin eğitime olan katkıları öngörü alınarak müzeye ilişkin yapılan yeniliklerde artmaktadır. Buna ilişkin araştırmamızda varacağımız sonuç ise Dünya ülkeleri ve Türkiye’de ki Çocuk Müzelerinde yapılan uygulamalarının ve çocuk merkezli müze anlayışının aynı zamanda atölye uygulamalarının araştırma içeriğinde de belirtildiği gibi, ilk çalışmalarla bugün yapılan çalışmalar arasında farklılıkların gelişim yönüyle çeşitlenerek yaygınlaştığı görülmektedir.

Kaynakça

- Artut, K. (2018). *Sanat Eğitimi Kuramları ve Yöntemleri*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Bulut, Ü., & Atilla, U. (2017). Müze Eğitiminin Çocuğun Görsel Sanatlar Eğitimine Etkileri. *Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 7(3), 705-714.
- Cleaver, J. (1992). *Doing Children's Museums: A Guide to 265 Hands-On Museums. Revised and Expanded*. Williamson Publishing Company, Church Hill Road, PO Box 185, Charlotte, VT 05445.
- Karadeniz, C., & Çıldır, Z. (2017). The Views of Prospective Classroom Teachers on Cultural Heritage-themed Museum Education Course. *The Anthropologist*, 28(1-2), 86-98.
- Karadeniz, C. (2009). Dünyada Çocuk Müzeleri ile Bilim, Teknoloji ve Keşif Merkezlerinin İncelenmesi ve Türkiye İçin Bir Çocuk Müzesi Modeli Oluşturulması. *Yayımlanmış yüksek lisans tezi*. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Karadeniz, C. (2014). Müzenin toplumsal işlevleri bağlamında Türkiye'deki devlet müzeleri ile özel müzelerde çalışan uzmanların kültürel çeşitlilik ve müzenin ulaşılabilirliğine ilişkin görüşlerinin değerlendirilmesi. *Journal of International Social Research*, 7(35), 405-422.

Karadeniz, C., & Artar, M. (2017). Türkiye'de Oyuncak Müzelerinin Durumu Ve Sürdürülebilirliği. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 16(61), 477-492.

Karadeniz, C. (2010). Avrupa'da Çocuk Müzeleri: Frank-Furt Ve Hamburg Örneği. *Folklor/Edebiyat*, (63), 169-178.

Zilcioğlu, Ş. (2008). Avrupa'da Çocuk Müzeleri ve Müze Eğitimi: "Almanya Örneği. *Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi*, Ankara Üniversitesi, Ankara.

Yücel, E. (1999). *Türkiye'de müzecilik* (Vol. 5). Arkeoloji Ve Sanat Yayınları.

URL¹- <http://www.astro.utoronto.ca/DDO/> Erişim Tarihi: 01.02.2018

URL²- <http://www.mybhamilton.ca/mybhamilton/CityandGovernment/CultureandRecreati> Erişim Tarihi: 01.02.2018

URL³- <http://www.discoverygateway.org> Erişim Tarihi: 01.02.2018

URL⁴ - <http://www.museumoflondon.org.uk/English/> Erişim Tarihi: 01.02.2018

URL⁵- <http://www.pollockstoymuseum.com/> Erişim Tarihi: 01.02.2018

URL⁶ - <http://www.sciencetimmins.com/> Erişim Tarihi: 01.02.2018

URL⁷ - <http://www.londonchildrensmuseum.ca/> Erişim Tarihi: 01.02.2018

URL⁸- <http://www.bostonchildrensmuseum.org> Erişim Tarihi: 01.02.2018

URL⁹ - ICOM,2007, <http://icomturkey.org> Erişim Tarihi: 01.02.2018

URL¹⁰ - <http://www.cmom.org> Erişim Tarihi: 01.02.2018

URL¹¹- http://www.cincymuseum.org/explore_our_sites/childrens_museum Erişim Tarihi: 01.02.2018

URL¹²- <http://www.miamichildrensmuseum.org> Erişim Tarihi: 01.02.2018

URL¹³- <http://www.papalote.org.mx/papalotemuseo> Erişim Tarihi: 01.02.2018

URL¹⁴- <http://www.portlandcm.org/indexbackup> Erişim Tarihi: 01.02.2018

URL¹⁵ - <http://www.machmitmuseum.de.2007> Erişim Tarihi: 01.02.2018

URL¹⁶ - <http://www.childrensmuseum.org.2007> Erişim Tarihi: 01.02.2018

URL¹⁷ - <http://www.kahaku.go.jp.2007> Erişim Tarihi: 01.02.2018

URL¹⁸ - <http://www.miraiikan.jst.go.2007> Erişim Tarihi: 01.02.2018

URL¹⁹- <http://cokaum.ankara.edu.tr/oyuncak-muzesi> Erişim Tarihi: 15.03.2018

URL²⁰ - <http://nationalchildrensmuseum.org> Erişim Tarihi: 05.04.2018

URL²¹ - <http://oyuncakmuzesi.antalya.bel.tr/> Erişim Tarihi: 20.03.2018

URL²² - <http://www.erg.sabanciuni.edu> Erişim Tarihi: 21.03.2018

URL²³ - <http://www.istanbuloyuncakmuzesi.com/> Erişim Tarihi: 02.03.2018

URL²⁴- <http://www.konak.bel.tr/sayfa/umran-baradan-oyun-ve-oyuncak-muzesi/hakkinda-788211/> Erişim Tarihi: 08.03.2018.

URL²⁵ http://www.rmkmuseum.org.tr/rmk_tarihce.htm Erişim Tarihi: 05.04.2018

URL²⁶ <http://www.rotary3060dolls.org/home.asp/> Erişim Tarihi: 05.04.2018

URL²⁷ <https://www.stellarchildrensmuseum.com/> Erişim Tarihi: 05.04.2018

URL²⁸ <http://icomturkey.org/> Erişim Tarihi: 05.04.2018

URL²⁹ <http://www.ccs.net.mx/> Erişim Tarihi: 06.04.2018

URL³⁰ <http://www.sciencetech.technomuses.ca> Erişim Tarihi: 05.04.2018

URL³¹ <http://www.thechildrensmuseumct.org> Erişim Tarihi: 06.04.2018

URL³² <http://www.childrensmuseum.com> Erişim Tarihi: 06.04.2018

URL³³ <http://www.kindermuseum-hamburg.de> Erişim Tarihi: 05.04.2018

URL³⁴ <http://www.tellusmuseum> Erişim Tarihi: 05.04.2018

URL³⁵ <http://www.strongmuseum.org> Erişim Tarihi: 05.04.2018

URL³⁶ <http://ingeniumcanada.org>- Erişim Tarihi: 21.03.2018